

**Տ. ՇՆՈՐՀՔ ԱԲԵՂԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ ԵՐԵՎԱՆԻ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ**
(13 հունիսի 2004 թ.)

*«Էջմիածինը միշտ կբաշխի ու չի նվազի, ինչքան
բաշխվի՝ այնքան կշարունակ, ինչքան լույս ափռե՝ այնքան կշողա:
Դարեր կուզան, դարեր կանցնեն, Ան կբարձրանա, կլուսավորե,
միշտ կենդանի, կյանք տալով կապրի»:
Վազգեն Ա*

Խոսքեր, որոնք արտաբերվել են հոգեւոյս Հայրապետ Վազգեն Ա-ի կողմից, ով Աստուծոյ փնտրութեան ճանապարհին գտնուելով Ս. Էջմիածինը ոչ միայն որպէս նյութական հաստատութիւն, այլև կենդանարար ջուր, կենաց հաց, աղբյուր անմահութեան և բաշխող պարգևաց:

Վեհաբարբառ պարշաճ խոսքեր, որոնց հնչմամբ էլ ավելի է ցնծում և բերկրում մեր հոգին անդրանիկ պարարագումով և օրվա խորհրդի ամբողջացմամբ ու լրմամբ:

Փառք Ամենակարող Բարձրալ Տիրոջը այս պահին և ապրումին արժանացնելու համար, քանզի րկար էինք և Աստուծով գորացանք, հիմար էինք և իմաստնացանք, աղբար էինք և հարստացանք և ահա պարիվն ունենք մեր րկար ձեռքերում ունենալու Տիրոջ Սուրբ Նշանն ու Սուրբ Ավետարանը՝ աղբարներին բարոգելու Աստծո Ավետարանը և հիվանդներին բժշկելու:

Այդու մեր որդիական խոնարհութիւնը, հավատարմութիւնն ու սերն ենք հայրնում ազգիս Վեհափառ Հայրապետին՝ Նորին Սուրբ Օծութիւն Տեր Տեր Գարեգին Բ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին և Ծայրագոյն Պարիարքին Ամենայն Հայոց, ով իր մականի ներքո այս սուրբ և խնկաբոյր կամարներից սկսյալ մեզ ջամբեց Ս. Էջմիածնի հոգևոր կաթը: Իսկ մենք՝ իր ձեռնաստուները, միշտ մեր հոգիներում և մարքերում իբրև ճշմարիտ հոգևորականի րիպար ունենք Նորին Սրբութեանը: Չեմ կարող չհիշել և երախտագիտութեան խոսքը չփոխանցել ծնողներին: Նրանք են առաջին պարճառը նյութեղէն մարմնումս հոգևոր լույսի առկայծման իբրև մի կանթեղ, որը պիտի նորոգվեր, պիտի շողարճակեր իր ցոլքերը գիտակցական հավաքքի և իմացականի անուշաբոյր յուղի սնուցմամբ, ինչի համար երախտապարտ եմ Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի րեսչութեանը և դասախոսական կազմին: Նաև իմ որդիական ակնածանքն ու սերը ինձ ձեռնադրող Սրբազան Հորը՝ իմ հոգևոր ծնողին, Մյուսեայ թեմի բարեխնամ առաջնորդ Տ. Աբրահամ եպս. Մկրտչյանին, ում ձեռամբ իմ և օճակից եղբայրներին վրա Սուրբ Հոգու յորճարութեան շնորհները ենդվեցին:

Օգտագործելով պարեհ առիթը՝ շնորհակալութիւն եմ հայրնում Արարարեան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Նավասարդ եպս. Կճոյանին և ներկա

գրնվող քահանայից դասին՝ իրենց բարի վերաբերմունքի և արբահամյան հյուրընկալության համար, այս լուսո խորանում պարարագելու և սրբի բարեխոսությունը հայցելու մեզ բոլորիս համար:

Այսօր մենք ազգովի իբրև հավաքականություն վերստին կանգնած ենք անպարմելի և աննկարագրելի մի խորհրդի առջև: Խորհուրդ, որ մեր դարավոր գոյության առհավաքյան է, ինչն ինքնին մեր բոլոր եկեղեցիների մայր Ս. Էջմիածնի տոնն է: Դարերի հոյակապություն այն իբրև անմար փառոս, ուղենիշ է եղել հայի համար թե՛ հոգևոր, թե՛ ֆիզիկական գոյության և ոչ միայն գոյության, այլև բարգավաճման համար: Այս հանգամանքով են պայմանավորված պարմիչների, գրողների և ժողովրդական բանաստեղծների տարբեր ժամանակներում արտահայտած հիացական խոսքերը, որոնցով Էջմիածինը համեմատվում և համարվում է նկատվում հիսկվարանյան մի շարք սրբությունների և հասկացությունների: Վարահաբար բոլորս բաջարեղյակ ենք Ազաթանգեղոսի Պարմության այն դրվագին, որտեղ պարմվում է, թե ինչպես մեր հավաքի հայր ասվածախոս Գրիգոր Լուսավորիչն իր հավաքով ու ջրմեռանդ աղոթքներով Միածնին իջեցրեց Արարապյան աշխարհ՝ ի բժշկություն իր ազգի հոգևոր վերքերի ու ախտերի: Եվ մինչդեռ ուրիշ ազգեր ու Եկեղեցիներ նորանոր փաստեր ու հավաստումներ են փորձում վերհանել ի հավաստումն իրենց Եկեղեցիների առաքելահիմն լինելու, ապա Հայր Աստված շնորհ արեց մեզ երկրորդ անգամ ուղարկելով իր Որդուն աշխարհ՝ դաշտն Արարապյան՝ ի ստորոտն Մասայաց: Եվ Միածինը ոսկե ուռն ձևով հարվածեց այն տեղին, որտեղ ջրհեղեղով աշխարհի նորոգության ժամանակ Նոյ նահապետն իր առաջին գոռը մատուցեց Ամենակալ Աստծուն: Այն մեզ համար այդ պահից սկսած դարձավ արգանդ սրբության, նոր կյանքի սկիզբ՝ հասարակական և մշակութային նոր դրսևորումներով: Եվ իրապես, երբ հաղորդվում ենք այդ ձեռակերպ, բայց և հոգեզմայլ ու հոգեպարար, ավերարանական խոսքով ասված՝ անկյունաքարին, կենդանի աղբյուրներ են բխում մեր հոգում, ապրում ենք «ոչ միայն հացի, այլ ամենայն բանի, որ ելանէ ի բերանոյ Տեառն» (հմմտ. Մատթ. Դ 4):

«Էջմիածինը միշտ կբաշխվի ու չի նվազի»՝ միայն ազգասիրությունից և եկեղեցապաշտությունից բխած բառեր չեն սրանք, ո՛չ երբևէ: Երբ թերթում ենք մեր ռսկեզրիչ պարմիչների գործերը, մեր հայացքի առջև Այն կանգնած է ինչպես անխորտակելի մի նավ, որը պարմության ալեկոծ օվկիանոսում անվրդով իր ընթացքն է կարարել դեպի խաղաղ նավահանգիստ: Մայր Տաճարի զանգերի դողանջներն են, որ միշտ «ի տուէ և ի գիշերի» մեզ արթուն են պահում:

Ինչքան բաշխվի՝ այնքան կշարանա. ինչպես որ Հին Ուխտում Աստված երկնքից մանանան իջեցրեց, այնպես էլ Տիրոջ զալստյամբ և մանավանդ Էջեովը Արարապյան աշխարհ, Հայկազնյաց երկիր, մեզ համար տվեց մի նոր կերակուր, որի ճաշակմամբ կյանք պիտի ունենանք և ավելիով ունենանք: Ամեն անգամ, երբ մուտք եմ գործում նրա աղոթաշաղախ կամարներից ներս, հոգումս ու մարմնս կոչնակի նման դողանջում են ասված հեղեղյալ խոսքերը. «Շատերն են մտնում Աստվածահիմն այդ տաճարը, սակայն ոչ բոլորն են միախառնվում ու միախառնվում նրա խորհրդին, տանում իրենց հետ այդ սուրբ խորհուրդը՝ նորոգելու ու պայծառացնելու հայրենական օջախի լույսը, այն մշտաբորբոք պահելու»:

Ահա այդ լույսի մասին էր Վազգեն Վեհափառը ասում. «Ինչքան լույս սփռե, այնքան կշողա»:

Եվ ի վերջո՝ «Դարեր կուգան, դարեր կանցնեն, Ան կբարձրանա, կլուսավորե, միշտ կներշնչե, կյանք տալով կապրի»: Իրապես, դարեր են եկել ու անցել՝ իրենց հետքերն թողնելով բազում որոգայթներ ու վրանգներ, սակայն Էջմիածինը միշտ կմնա կանգուն ու անխախտ, «քանզի ի վերայ վիմի հաւաքոյ է հաստատեալ», որպես ճշմարիտ ականապետն ու վկան մեր անցած ուղու տխուր և ուրախալի պահերի: Հովհաննես Հովհաննիսյանի բնորոշմամբ՝

Դարեր եկան, դարեր անցան Էջմիածին,
Քո հիմն անշարժ ու անսասան Էջմիածին:

Քանի՛ անգամ է նա տեսել իր մանուկների կոպտածը, ողբացել ու սգացել, բայց ոչ երբեք հուսահատվել հար ու նման Ռաբելին, քանզի զգում էր իր մանուկների փրկությունը, գիտեր, որ մի պայծառ առավոտ, նմանողությամբ այս առավոտին, իր զանգերի ավելաբեր դողանքների ներքո, իր զավակներով շրջապարված ողբաձայն շարականների երգեցողությամբ իր գիրկն է ընդունելու զեփյուռի մեղմ հովից շարժվող վեղարավոր հայրեր, որոնք ազգընտիր և Սրբալույս Մյուռնոնով օժված Հայրապետի գլխավորությամբ օրհնություն պիտի բաշխեն նոր կյանքով լեցուն իր զավակներին, և ինքը՝ Էջմիածինը, խիղճով լեցուն պիտի նայի մեր հավերժությունը խորհրդանշող Մասիսին՝ հրավիրելով նրան մասնակիցը լինելու այդ հանդեսին: Թերևս այս մտածումներով տոգորված հոգեւոյս Հայրապետը ասաց. *«Էջմիածինը միշտ կբաշխի ու չի նվազի, ինչքան բաշխի՝ այնքան կշարունակ, ինչքան լույս սփռե՝ այնքան կշողա: Դարեր կուգան, դարեր կանցնեն, Ան կբարձրանա, կլուսավորե, միշտ կներշնչե, կյանք տալով կապրի»:*

Ընդունենք մեզ վստահված այս ազնիվ քանքարը, որպեսզի Տիրոջ երկրորդ գալստյան ժամանակ ազգովի լսենք արքայական բառերը. *«Ազնիվ և բարի ծառա. քանի որ փոքրի մեջ հավատարիմ գրկվեցիր, մեծ բաների վրա կկարգենք քեզ, մտի՛ր իմ ուրախության մեջ»:*

Ահա այս խորհրդածություններով լեցուն բացենք մեր հոգու դռները, որպեսզի Միածինը մեկ անգամ ևս ոսկի ուռը ձեռքին, լուսազգյաց կերպարանքով իջնի մեր հոգուց ներս, սուգվի այնտեղ, տաք շունչ տարածի մեր մարմնի մեջ, մի տեսակ սուրբ սարսուռ, որ ասում է. *«Կոշիկներդ հանի՛ր, որովհետև այն տեղը, ուր կանգնած ես, սուրբ է»:*

Շնորհք, սեր և աստվածային սրբաբար գործություն եղիցի ընդ ձեզ և ընդ ամենեւայանդ ամեն: